

Пріоритети безпечного освітнього середовища

Безпечне середовище +
безпечний дорослий =
ДИТИНА В БЕЗПЕЦІ

Ольга Гурінчук,
методист навчально-методичного
кабінету психологічної служби
Рівненського ОШПО

Безпечне освітнє середовище

– це простір, де кожна дитина може навчатися і розвиватися в атмосфері довіри і зростання.

Складники безпечного освітнього середовища:

- ❖ **фізична безпека** — дотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил;
- ❖ **психологічна безпека** — запобігання психологічному насильству, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниженню честі, гідності, ділової репутації, зокрема внаслідок булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо, пропаганди та/або агітації;
- ❖ **інформаційна безпека** — кібербезпека, захист персональних даних.

Формування підтримуючого та безпечного освітнього середовища

В умовах воєнного стану формування підтримуючого та безпечного освітнього середовища є надскладним завданням для всіх учасників освітнього процесу.

За теорією А. Маслоу, безпека є однією з базових потреб людини, без задоволення якої неможливий розвиток і перехід до вищого рівня. Тож безпека є необхідною умовою для організації якісної освітньої діяльності.

❖ **Фізична безпека** — дотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил.

Фізична безпека в освітньому середовищі – система комплексної безпеки, яка має забезпечити стан захищеності закладу освіти та учасників освітнього процесу від реальних і прогнозованих загроз соціального, техногенного і природного характеру.

Фізична безпека учнів – це система умов, які забезпечують захист здоров'я і життя дітей протягом усього освітнього процесу.

❖ **Психологічна безпека** — запобігання психологічному насильству, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниженню честі, гідності, ділової репутації, зокрема внаслідок булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо, пропаганди та/або агітації.

Психологічна безпека середовища в соціальному аспекті – це середовище, вільне від проявів психологічного насильства у взаємодії людей, що сприяє задоволенню основних потреб в особистіснодовірчому спілкуванні, а це створює референтну значимість середовища, і як наслідок, забезпечує психологічну захищеність її учасників.

Забезпечення психологічної безпеки в освітньому середовищі передбачає:

- ❖ добір стратегій взаємодії вчителів з учнями класу, зважаючи на їхній психоемоційний стан і травматичний досвід;
- ❖ заходи щодо адаптації дітей в освітньому середовищі;
- ❖ заходи щодо інтеграції дітей з внутрішньо переміщених родин у новий для них колектив і освітнє середовище;
- ❖ референтну значущість і причетність кожного учасника освітнього процесу до конструювання й підтримки психологічної комфортності освітнього середовища;
- ❖ протидію булінгу;
- ❖ розвиток культури комунікацій.

Психологічна стійкість учасників освітнього процесу

**СТІЙКІ ВЧИТЕЛІ —
МІЦНА ОПОРА ДЛЯ УЧНІВ**

- ❖ Одним із головних завдань закладу освіти є повсякденна психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу.
- ❖ Першу психологічну допомогу та емоційну підтримку на різних рівнях у закладі освіти проводять усі педагогічні працівники (вчителі-предметники, класні керівники, медичн(а/ий) сестра/брат тощо). Також до цього процесу залучаються батьки учнів.

Складники психологічної стійкості

Здорові стосунки –
взаємопідтримка

Регуляція емоцій та
енергії

Корисне, критичне
мислення

Ефективні дії –
практична складова
стійкості

Цінності – основа
життєвої стійкості

❖ Інформаційна безпека — кібербезпека, захист персональних даних.

Інформаційна безпека в освітньому середовищі – це система дій, рішень та інструментів, які мають забезпечити стан захищеності інформації від неправомірного використання, несанкціонованого доступу, безпеку на фізичному й особистісному та спільному (колективному) рівнях, керування доступом і кібербезпекою, що, своєю чергою, впливає на освітнє середовище і кожного учасника освітнього процесу.

Діти в Інтернеті: як забезпечити їх безпеку?

Цифрові технології стали природною частиною життя дітей і сучасної молоді. Інформаційна безпека є важливою складовою безпечного освітнього середовища для здобувачів освіти.

Формування наскрізних умінь та навичок, надання емоційної підтримки щодо використання цифрового середовища — спільна відповідальність батьків та педагогічних працівників.

КІБЕРБУЛІНГ -

це один із різновидів булінгу (цькування), що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням сучасних електронних технологій: Інтернету (електронної пошти, форумів, чатів, ICQ) та інших засобів електронної техніки – мобільних телефонів чи інших гаджетів.

ТИПОВИМИ ОЗНАКАМИ КІБЕРБУЛІНГУ Є:

- ◆ систематичність (повторюваність) діяння;
- ◆ наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- ◆ дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Види кібербулінгу:

❖ **Використання особистої інформації** – «зламування» поштових скриньок, серверів, сторінок у соціальних мережах із метою отримання особистої інформації про людину та переслідування її.

❖ **Анонімні погрози** полягають у надсиланні листів на електронну пошту своєї жертви з повідомленнями загрозливого змісту. Іноді ці погрози мають образливий характер із вульгарними висловами і ненормативною лексикою.

❖ **Кіберпереслідування** відбуваються за допомогою мобільного зв'язку або електронною поштою. Кривдники можуть тривалий час переслідувати свого потерпілого, завдаючи брудних образ принизливого характеру або шантажуючи будь-якими таємними фактами. Відстежуючи через інтернет необережних користувачів, переслідувач отримує інформацію про час, місце і всі необхідні умови для вчинення злочину.

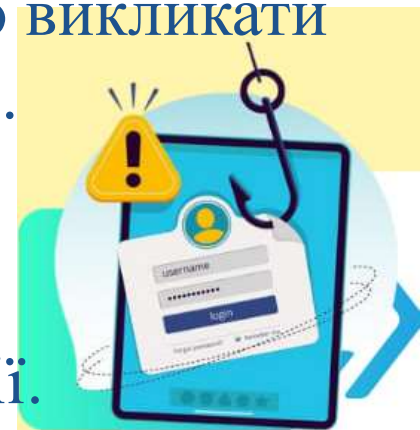

Види кібербулінгу:

❖ **Тролінг** здійснюється шляхом розміщення в інтернеті (на форумах, у блогах) провокаційних повідомлень із метою викликати флейм, тобто конфлікти між учасниками, взаємні образи.

❖ **Флеймінг** – це улюблений метод «тролів» (провокаторів), що полягає в обміні короткими, гнівними і запальними репліками між двома чи більше учасниками, використовуючи комунікаційні технології. Частіше за все розгортається в «публічних» місцях інтернету: в чатах, форумах, у дискусійних групах, спільнотах. Інколи він перетворюється у затяжну війну.

❖ **Обмовляння або зведення наклепів** – це поширення принизливої, неправдивої інформації з використанням комп'ютерних технологій. Це можуть бути і текстові повідомлення, і фото (використання фотошопу), і пісні, які змальовують жертву у шкідливій манері.

Види кібербулінгу:

❖ **Хепіслепінг** – назва походить від випадку в англійському метро, де підлітки били перехожих, тоді як інші записували це на камеру мобільного телефона. Тепер ця назва закріпилася за будь-якими відеороликами із записами реальних сцен насильства. Ці ролики розміщують в Інтернеті без згоди потерпілого.

❖ **Секстинг** – це обмін власними фото/відео/текстовими матеріалами інтимного характеру, із застосуванням сучасних засобів зв'язку (мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж). Секстинг стає все більш популярним серед підлітків.

❖ **Онлайн-грумінг** – це побудова в мережі інтернет дорослим або групою дорослих осіб довірливих стосунків із дитиною (підлітком) із метою отримання її інтимних фото/відео та подальшим її шантажуванням про розповсюдження цих фото. Це робиться з метою отримання грошей, більш інтимних зображень чи навіть примушування до особистих зустрічей.

!!! «Буліцид» — загибель жертви внаслідок булінгу, який вважається злочином.

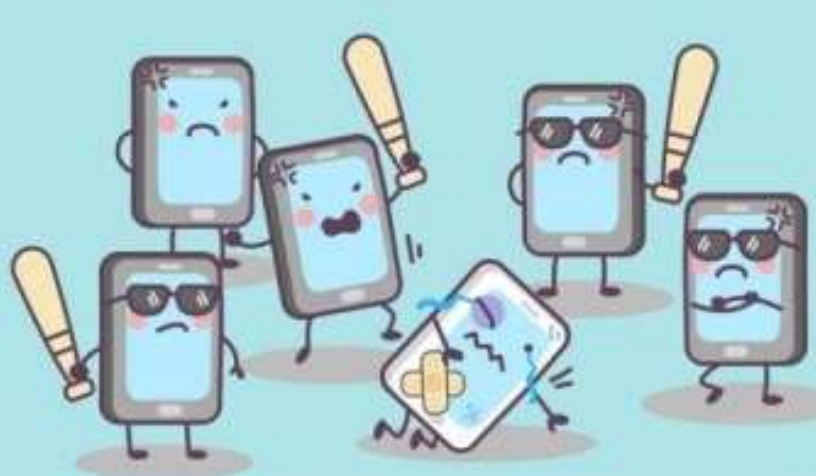

Ознаки того, що підліток став жертвою кіберцькування:

- ❖ раптова зміна поведінкового й емоційного стану дитини після користування нею соціальних мереж (це може бути агресивність, підозрілість і відверта замкнутість);
- ❖ деструктивні стосунки батьків з дитиною (особливо загострюються під час обговорення реального життя підлітка);
- ❖ істеричні прояви характеру (несподівані безпричинні сльози, крик);
- ❖ погіршення здоров'я через безсоння та занепокоєння дитини;
- ❖ невдалі спроби суїциду;
- ❖ дитина необмежено користується інтернетом, надаючи перевагу віртуальному світу;
- ❖ різке погіршення успішності в освітньому процесі (дитина неохоче йде на навчання, суперечить вчителям і батькам).

Як розпізнати проблеми з ментальним здоров'ям у здобувача освіти?

- Змінилася поведінка з однолітками: раптове небажання йти на вулицю, спілкуватися з дітьми; усамітнення, бажання сховатися або навпаки надмірна активність (агресивність, імпульсивність, злість).
- Відмова від улюблених речей/занять: дитина втрачає інтерес до іграшок, щоденних справ.
- Надмірне використання інтернет технологій та зловживання гаджетами.
- З'явилися: тривожність, дратівливість, агресивність.
- Погіршення пам'яті, проблеми зі сном та харчуванням; розлади ШКТ, фізичні болі без медичного підґрунтя.

Діти в Інтернеті: як забезпечити їх безпеку?

Якщо кібератаки поодинокі, доречно їх ігнорувати. Часто кібербулінг простіше зупинити на початковій стадії.

Треба звернути увагу, що злочинці часто обирають дітей, які публікують відверті фото чи тексти, хочуть здаватися дорослішими, ніж насправді.

Якщо булінгу уникнути не вдалось, пам'ятайте про відповідальність за булінг, як для тих, хто його вчиняє, так і для тих, хто просто спостерігає.

Щоб самотійно врегулювати ситуацію, можна зробити запит адміністраторам сайтів, на яких здійснювалися атаки, про видалення образливої інформації та блокуванням повідомлень у чаті користувача-булера.

Як захиститися від кібербулінгу?

1

застосовуйте технічні засоби безпеки для захисту від інформаційних загроз (користуйтеся спеціальними безпечними пошуковими системами);

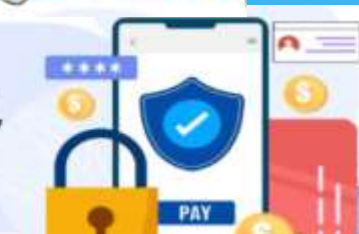
2

обмежуйте доступ до персональної інформації у соцмережах, помірковано обирайте друзів; обмежуйте доступ до особистих фотографій;

3

формуєте комунікативну культуру: зважайте, що спілкування в інтернеті, як і в реальному житті, має бути відповідальним!

4

Зabloкуйте кібербулера. Більшість програм та соціальних мереж дозволяють заблокувати повідомлення, коментарі, фотографії з відміткою чи тексти від конкретних людей. Скористайтеся цим та повідомте службу підтримки мережі про це.

5

Збережіть докази. Знімки екрана з загрозливими повідомленнями, зображеннями та текстами можуть бути використані як доказ, особливо коли ситуація не припиняється.

6

Якщо кібербулінг має ознаки шахрайства, погроз, вимагання, відверто сексуальний характер, слід звернутися до правоохоронних органів.

ЩО НЕОБХІДНО ЗНАТИ І ВМІТИ БАТЬКАМ В ІНТЕРНЕТІ

- Підвищуйте власну цифрову грамотність, щоб стати авторитетом для дитини і вміти надавати допомогу у вирішенні питань, пов'язаних з використанням цифрових технологій.
- Користуйтесь інтернетом разом з дітьми. Заохочуйте дітей ділитися з вами своїми успіхами і невдачами в освоєнні Мережі.
- Не забувайте, що ваша дитина може користуватися інтернетом у закладі освіти, у знайомих або в інтернет-кафе, тому заборони можуть виявитися малоефективними. Приділяйте більше уваги вихованню дитини, навчайте її комп'ютерній грамотності й правилам безпеки в Мережі.
- Спілкуйтеся з дитиною, обговорюйте її досягнення, пропонуйте допомогу, на своєму прикладі показуйте, як можна і треба спілкуватися в реальному та віртуальному житті. Пам'ятайте, що спілкування і зацікавленість у житті дитини — одна з основних протистоянь кіберцькуванню.
- Щоб у дітей не виникало бажання обходити програмні заборони, встановлені батьками, необхідно запропонувати дітям в якості альтернативи пізнавальні, цікаві і захоплюючі ресурси, де вони будуть захищені від ризиків віртуального світу.

Як зміцнювати своє ментальне здоров'я?

- Підвищувати рівень медіаграмотності (вміння розпізнавати ІПСО (фейкову інформацію), не піддаватися маніпуляціям, довіряти офіційним джерелам інформації).
- Бути в реальності, дотримуватися інформаційної гігієни (розвивати навичку свідомого споживання інформації).
- Контролювати свої емоції (усі емоції важливі) → ефективні дії.
- Розвивати корисне, критичне мислення.
- Турбота про себе, актуалізація ресурсів.

Все буде Україна!

